רב אחא בר יעקב אמר כגון (ה) דנדר והוא בבית הקברות הניחא למ"ד [6]לא חיילא עליה נזירות מאלתר אלא למ"ד [8]מאלתר חיילא עליה מי איכא בל תאחר ועוד [9]האמר מר בר רב אשי חיילא נזירות עליה מאלתר וכי פליגי לענין מלקות פליגי [2]אפ"ה קם ליה בבל תאחר משום דקא מאחר נזירות דטהרה א"ר אשי הואיל וכן נזיר שטימא עצמו במזיד [3]עובר משום בל תאחר דנזירות טהרה רב אחא בריה דרב איקא אמר עובר בבל תאחר תגלחתו ולא מיבעיא למ"ד [4]תגלחת מעכבת אלא אפי' למ"ד [5]תגלחת אינה מעכבת מצות גילוח מיהא לא מיקיים מר זוטרא בריה דרב מרי אמר עובר בבל תאחר קרבנותיו ומן הכא נפקא ליה מהתם נפקא ליה [7]כי דרוש ידרשנו [8]אלו חטאות ואשמות מהו דתימא חידוש הוא שחידשה תורה בנזיר מאי חידוש אילימא [9]דלא מתפים ליה לחטאת נזיר בנדר הרי חטאת [10]חלב [1]שאין מתפיסה בנדר ועובר בבל תאחר אלא מאי חידושיה סד"א הואיל ואם אמר הריני נזיר אפילו מן חרצן [2]הוי נזיר לבל אימא לא ליעבור עליה משום בל תאחר קמ"ל הניחא למ"ד [3]כי נזיר מן חרצן הוי נזיר לבל אלא לר"ש דאמר אין [4]נזיר עד שיזיר מכולן מאי איכא למימר ועוד האי חידוש לחומרא הוא אלא מאי חידושיה דסד"א הואיל ואם

ה) [מזיר טז:], ו) [סס ח.], ז) [מזיר מו.], ד) [ר"ה ה:], ט) [כרש"י דסוטה טו. ד"ה מעלת וכו' וכן בכריתות כב: מפרש טעמא דכל מעלת סתם קרי מעלת חלב ע"ש וע' בפי' הרא"ש דהכא טעם אחר], ו) [מזיר ג:], ו) סס., ח) עי' מש"כ כרש"י לעיל ג: ריש העמוד:, ט) ל"ל כבשאר, י) נ"ל בנזיר, כ) [מכאן שיך לע"כ],

הגהות הב"ח

(ה) גמ' רב אחא בר יעקב אמר כגון דנזר והוא: (ב) רש"י ד"ה לענין וכו' מזירות לא מלקינן ליה דואיל ובנית הקברות נדר אבל: (ג) ד"ה כי דרוש וכו' דמיתייב בהו אדם קאי וכו' ולא יליפינן ליה לנזיר מהאי היקשא: (ד) ד"ה והא מעלת חלב לא אמר:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה חטאת חלב. אלא בסמה הצד היקשא ערייא. וקשה לי הא זהו אינו דרך לימוד דין חדש מכח מה הלך אלא דפשטא דקרא כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות כל מעלת בכלל אלא דהיה מקום לומר מסברא דהוציאו מכללא מעלת נדר כיון דקילא. ויכון דמצינו בחלב ובלמים אף דקיל איתנהו בכל תאחר. ממילא מה"מ לאתת מפשטיה דקרא דחטאת נזיר מכלל וא"כ אדם הדין דחטאת נזיר מקרא דכי דרוש ידרשנו וכ"ע: בהרא"ש ד"ה נזיר שהוד אם נשתחה. עיין עוד מכן ר"ה דף ד' ד"ה ולדקות:

מוסף רש"י

כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות. שכן נדרשין ממך, שהרי מוכה הם מוטלין עליך (ר"ה ה:). חטאת חלב. כל מעלת סתם קרי מעלת חלב, דבתר חלב כתיב, דכתיב (ויקרא ג) כל חלב וכל דם לא תאכלו, וכתיב בתריה פרשת חטאת (שומה סו וכע"ז כריתות כב:).

פירוש הרא"ש

בגון שנזר והוא בבית הקברות. ועובר בבל תאחר אם עמד בתוכה טומאה ג' רגלים ולא נטהר למלות מזירות: לאלתר חייל עליה נזירות מאי איכא למימר. מאי בל תאחר ור"ל היא בפ"ב דמזיר (ל"ל בפ"ג דמזיר דף טז:): וכי פליגי לענין ב] מלקות. אם תתבו בו לאתת ולא יצא ולגיבא דמ"ד לא שאין בו מעשה לוקין עליו מ"ג איסור מלקות איכא: אמר רב אשי הואיל ובן. דמשהה מזירות שהרה עובר בבל תאחר: נזיר שטמא עצמו במזיד עובר בבל תאחר דנזירות שהרה. ° אם נשתהה בטומאתו ג' רגלים וה"ה אם נטמא בתוכם אם השהייה היתה במזיד ושטמא עצמו במזיד דקאמר היינו שהשה עצמו בטומאתו במזיד: עובר משום בל תאחר תגלחתו. ואפי' הביא כל קרבנותיו ואינו מתוסר רק גילוח: ולא מבעיא למ"ד תגלחת מעכבת. מלאתות יין ומלינעמא לאמתים אז ראוי שיעבור בבל תאחר ופליגי בה ר' אליעזר וחכמים בשלהי פרק ג' מיין (דף מו.): בל תאחר קרבנותיו. שהמזיר מביא שלשה קרבנות עולה חטאת ושלמים ואם שהה ג' רגלים ולא הביאם עובר בבל תאחר: דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות. לדיתנהו בכלל כי מדור נדר ודרינהו קרא דאשכחן בחטאת דרשה ואת שעיר החטאת דרוש דרש ואשם בחטאת דכתיב בחטאת אשם אי נמי חטאת ואשם נדרשין ממנו וכופין אותו להביאם: והרי חטאת חלב. כל החטאות נקראו על שם חטאת חלב דאיתא בסוטה (דף טו.), דהין הוא שהחא חטאת חלב מעלה עושה נפשים כי היכ שגגת כרת שנכשל בה אדם היא על ידי חלב המלוי בתוך הבית ואין אדם מתנדב להביא חטאת: עד שיזיר מבולן. פירוש עד שיאמר הריני נזיר בנפש דהיינו מכולם: ועוד האי חידושא לחומרא הוא. וכ"ש שיש לו לעבור בבל תאחר:

לא אמר הכי דא"כ הוה ליה נזיר לאלתר כדפרישנא מאי אמר לא אפטר מן העולם וכיון שכן הוה ליה כאומר הרי עלי להביא קרבן מיד דקס ליה בבל תאחר לאלתר. ובדין הוא דהוה מצי רבא לאוקמה באומר קודם שיעברו ב' שנים אהא נזיר ובכי האי גוונא הוה ליה בבל תאחר דקרבנות דלא עבר עד ג' רגלים אלא מיהו כיון דלא מצי לאוקמה באומר הרי עלי [6]בקרבנות וכדפרישת ואלטריך לחדושי תנאיה נקט האי לאשמועינן דבכי האי גוונא קס ליה בבל תאחר לאלתר. כנ"ל ובזה יצאתי ידי חובתי מכל מה שנתעמו הראשונים בהלכה זו: **כגון שנזר והוא בבית הקברות.** שצריך לצאת מיד ולקבל עליו נזירות וכי לא נפיק קס ליה בבל תאחר: **הניחא למ"ד לא חיילא נזירות עליה לאלתר.** פלוגתא דר' יוחנן ור"ל בפ"ג דמזיר (דף טז:) דלר' יוחנן אי אכיל ושתי יין בבית הקברות לקי דחיילא עליה נזירות מיד ולר"ל לא חיילא עליה נזירות מיד ולכי נפיק מבית הקברות צריך לחזור ולקבל: **אלא למ"ד מאלתר חיילא עליה מאי איכא למימר.** דכיון דחיילא עליה נזירות ליכא בל תאחר א]לעולם: **חיילא עליה נזירות מאלתר.** ולא צריך קבלה כי נפיק. ולענין מלקות הוא דפליגי אי לקי על אכילת ענבים בעודו בבית הקברות וכיון דחל עליה נזירות ולא צריך קבלה מאי בל תאחר איכא: **דקא מאחר ליה לנזירות דטהרה.** ומש"ה קס ליה בבל תאחר: **הואיל וכך.** כלומר כיון דאמרת דאע"ג דחל עליה נזירות כיון דלא חייל עליה בטהרה איכא בל תאחר אף נזיר טהור שטימא עצמו במזיד עובר בבל תאחר ולקי. דאע"ג דכבר אזהריה

[1] לא מיי' פ"ו מהל' נזירות הל' ח סמג לאוין רכ:
יא ב ג מיי' שם ס"ה הל' כא סמג שם:
יב ד מיי' שם ס"ח הל"ה סמג עשין קמ:
יג ה ו מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' מ סמג שם:
יד ז מיי' פ"ח מהל' נזירות הל"ט סמג לאוין רכ:

תורה אור השלם

1. כי תדר נדר ליי אלהיך לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו ייי אלהיך מעמך והיה בך חטא: דברים כג כב

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בהר"ן ד"ה אלא למ"ד מאלתר חיילא וכו'. דכיון דחיילא עליה נזירות ליכא בל תאחר לעולם. נמתק מיהא לעולם: ב] בהרא"ש ד"ה וכי פליגי וכו'. נ"ב למדתי ממנו דפליגתא דר"י ור"ל בנזיר דף טז ע"ב היא רק למ"ד לאו שאב"מ ליקון עליו. אי באיסור מלקות פליגי. אבל מלקות ממש ליכא יעו"ש ובגליון הש"ס שלי במזיר דף ח ע"א:

תוספות

בגון שנזר והוא בבית הקברות. דבעודו עומד לשם נזירות לא חל עליה עד דנפיק מש"ה וידמי ויקבל ויחול לנזירות עליה הילכך קאי בבל תאחר שמוטל עליו לצאת ולטהר ולהתחיל נזירות: הניחא למ"ד לא חייל עליה נזירות בעודו בבית הקברות. פלוגתא היא בפרק ג' דמזיר (דף טז): ועוד האמר מר בר רב אשי חיילא נזירות עליה מאלתר וכי פליגי לענין מלקות פליגי. אבל מלקות ממש ליכא יעו"ש ובגליון הש"ס שלי במזיר דף ח ע"א:

מוספות

ר"ן

דקא מאחר ליה לנזירות דטהרה. ומש"ה קס ליה בבל תאחר: **הואיל וכך.** כלומר כיון דאמרת דאע"ג דחל עליה נזירות כיון דלא חייל עליה בטהרה איכא בל תאחר אף נזיר טהור שטימא עצמו במזיד עובר בבל תאחר ולקי. דאע"ג דכבר אזהריה רחמנא לטומאה בתרי לאוי כדכתיב [במדבר ו] לא יטמא וכתיב נמי על כל נפשות מת לא יבא [שם] ואמר נמי והימים הראשונים יפלו לאו למימרא שלא יהא עליו עונש אחר אלא מילקא נמי לקי משום בל תאחר: **דגלחת מעכבת.** פלוגתא היא דר"א ורבנן (נזיר דף מו.) דלר"א הא דכתיב ואחר ישתה הנזיר יין [במדבר ו] היינו אחר כל המעשים כולן דהיינו תגלחת והקלאת דמים ולרבנן מיד שהביא קרבנותיו מותר ביין: **כל תאחר קרבנותיו.** להך אוקימתא אינו עובר בבל תאחר אלא לאחר ג' רגלים: **אלו חטאות ואשמות.** וקרבנות נזיר הרי הן בכלל: **מהו דתימא.** אי לאו היקישא דנדרים: **דלא מתפים לה לחטאת נזיר בנדר.** דקילא שאינו יכול להתפיסה בנדר שאם אמר חטאת נזיר עלי והוא אינו נזיר לא אמר כלום והואיל וקילא אלקא דעתך אמינא לא ליקום עליה בבל תאחר: ופרכינן **הרי חטאת חלב.** כלומר כל החטאות דהכי מיקרי כולהו חטאת חלב אית בהו הך קולא ואפילו הכי קאי עלייהו בבל תאחר והיקישא למה לי: **אפי' מן חרצן הוי נזיר לכל.** לכל דיני נזירות: **ועוד חידוש לחומרא הוא.** והיינו חומרא דאיהו לא נזר אלא בדבר אחד והוי נזיר בכולן: **מאי מיתתיה** מינה קולא דלא ליקום בבל תאחר: **הואיל ואם גילח על אחת משלשתן.** חטאת ועולה ושלמים שהנזיר מביא. וכיון דלא חמירי אי לאו היקישא ה"א דלא ליקום עלייהו בבל תאחר: [6]**חטאת חלב אחיא לכפרה.** ומש"ה אף על גב דאית בה קולא דאינו יכול להתפיסה בנדר כיון דמצוה להביאה לכפר עליו דין הוא שיעבור בבל תאחר. אבל חטאת נזיר אית בה קולא דאין מתפיסה בנדר ולא מתסר בה מידי דליקום עלה בבל תאחר ולמאי קאתיא אי להתירו ביין אין זו מצוה אלא רשות ואפילו למאן דאמר [נקמן י.] נזיר חוטא הוא אינו חוטא גמור ועיקר קרבן לא אתי לכפרה. וקשה בעיני אכתי תיתי קרבן נזיר במה הנאה בשלמים ונראה לי דאין הכי נמי אלא כיון דלאו מגופיה דקרא נפיק [6]אלא במה הנאה היקישא עדיפא דכל מה הנאה כל דהו פרכינן: **והרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה.** ואפילו לר' שמעון דאמר בפרק המפלת (דף לא:) דיולדת חוטאת היא דנשעה שכורעת ויולדת קופלת ונשבעת שלא תזקק לבעלה עיקר קרבנה אינו בא על חטא שהרי אפילו יודעת בעצמה שלא הרהרה בדבר כלום מביאה קרבן: קשריא

לעשות מזירות דטהרה: משום בל תאחר דתגלחת. לעולם מיירי דשלם נזירות בטהרה מכל מקום מצוה לגלח שערו ולתתו מתת הדוד ומשהה התגלחת עובר בבל תאחר משמע קצת לאחר שלשים יום לא גילח יגלח מדקאמר דאיכא עליה משום בל תאחר: בל תאחר קרבנותיו. אם השלים ימי נזירותו ולא הביא איכא בל תאחר: דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות. דפשטיה דקרא כי מדור נדר לא תאחר לשלמו אבל במוכה לא אשמעינן ופפקא מינה מידרשנו ומשמע ליה חטאת נזיר בכלל שאר חטאות: מהו דתימא חידוש הוא שחידשה תורה בנזיר. ולקמן פריך מאי חידוש הוא הילכך פר"ל שאינו בכלל חטאת קמ"ל היקש לעניל: דלא מתפים ליה לחטאת נזיר בנדר. שאם אומר הרי עלי חטאת נזיר לא אמר כלום דחטאת נזיר אינו בא בנדר ובנדבה ולהכי פריך מחטאת חלב דכמו כן אם לא אכל חלב ואמר הרי עלי חטאת חלב לא אמר כלום וכן כל חטאת וחטאת דנקטו חלב זהו רגילות דנקט חטאת חלב מכל שאר חטאות אבל י"מ דלא מתפים פירוש דא"ל לומר הרי זה חטאתי וג"ג דא"כ מאי פריך מחטאת חלב האמר בהדיא כמולן דאם לא אמר הרי זו לחטאתי דאינו קרב: חידוש לחומרא הוא. ואע"ג דבדוכתא אחריתא אמר חידוש אע"פ שהוא לחומרא כגון גבי עד זומם מיהו הכי פריך אדרבה כל שכן שיש לנו לומר שהוא בבל תאחר מ"ש משאר חטאות:

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"ח מהל' מזיקין הל' ב סמג עשין קפז:

טז ב מיי' שם פ"ב הל' ח סמג לאוין רנ:

ג טוש"ע יו"ד סי' ריט סעי' ג:):

ד מיי' שם פ"ג הל' ז כז):

יז ה מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' כג סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רו סעי' ז:

מוסף רש"י

ואם גילה על אחת משלשתן יצא. חטאת או עולה או שלמים, דג' קרבנות כתוכין בו ואמרינן בספרי דבי רב ואחר ישחה המזיד יין, אחר מעשה ימידי (ערכין כא וכעי"ז זבחים נה. עי"ש).

תוספות

וכי גילה על אחת משלשתן יצא. כי נזיר היה לענין שמביא ג' קרבנות חטאת ועולה ושלמים ולא לענין שיהא מותר ביין ולא לעבור משום בל תאחר קמ"ל: **מאי חידושו דאין מתפיסי בנדר.** דמכי הוי נזיר ממילא חייב להביא קרבן: **חטאת הלב לכפרה קאתי.** ושייך בל תאחר אבל נזיר לא לכפרה קאתי ולכך ליכא בל תאחר: **והרי חטאת יולדת.** דמשמע ליה דאיתא בכלל שאר חטאות דימה תיקשי ליה אמאי אילטריך היקשא לקרבן יחיד דליתיה בכלל שאר חטאות: **ההיא קא שריא ליה למיכל בקדשים.** אע"ג דנזיר נמי שרי ליה (נמי) לשתות ביין אין זה מלוה אבל לאכול בקדשים מלוה היא דכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם הלכך שייך ביה: **למה לי היקשא.** אבל לעיל גבי בל תאחר לא פריך דאין עושין מן הדין אבל לא מצי למימר גבי בל יחל דאתי במה מצינו בל יחל שייך נמי הכא דטעמא דמפר נדר משום עינוי נפש גם בנזירות נמי יש עינוי נפש: **נדרים ליה קיצותא.** ונדרים כי נדר אסור לעולם הוא אבל נזירות אינה לא דאסור נזירות שלשים יום קמ"ל דהך עינוי נפש ומיפר: **אבר שמואל בבלין עד שאבר כו'.** פירוש דמודרני ממך נאו כלום לחודיה אבל שאני אוכל לחודיה ולא אסור ומתני' פירוש קמפרש לה מודרני ממך נאומר שאני אוכל לך: **מיתיבי מודרני ממך אבור אסור.** מדקתמר אסור אבל חד משמע דבלא שאני אוכל קאמר ומשני בד"א קתני דסיפא מפרש לרישא שאין אסור אחר שאני אוכל לך והא קתני סיפא שאני אוכל לך והכא ליכא למימר בד"א דהא שאני אוכל לחודיה אמר דדוקא לעיל דקתני בריש מודרני ממך שייך למימר בד"א אע"ג דבריי' אחריתי היא קרי ליה סיפא וכן איתא בפרק גנז פשוט (דף קפה) דקתמר והכ דדינרים ופריך מי הכי היינו רישא אע"ג דהיינו בריישא אחריתי ה) ומשני וכבר אמר מודרני ממך מיתמא שהרי שאני אוכל לך לחודיה אמר וי"ל דה"פ וכבר אמר כלומר אפילו אומר מודרני ממך דסך"ל הוא ומודרני ממך לחודיה לא אסר אפי' אמר אחריו שאני אוכל לך לא אסר וכבר אמר אפי' כבר אמר: **אי הכי היינו רישא.** כלומר אם כא התנא לאמעוטינן דכ"ע עד שיאמר שאני טועם לך ל"כ אמאי לא אמר כי האי לישנא של אידך בריישא ולא להקדים שאני אוכל לך דאז ניחא למימר בד"א שמפרש דאי אמר שאני אוכל לך לחודיה דאינו אסור וכן אמעטא דקתני גבי וכבר אמר מודרני ממך וכן מעטא דמתחילה הוה פריך ורוצה להוכיח דשאני אוכל לחודיה מהני: **אי הכי היינו רישא.** מיתה מאי אי אמרת בשלמא אינה הכא וי"ל דהכי פרושא אי אמרת בשלמא דכל חד וחד מהני לחודיה לא קשיא מידי דליכא למיפרך היינו רישא דה"א דתנא סיפא לגלויי רישא דאי לא הגא סיפא הייתי מפרש דרישא ר"ל כגון שאמר שאני אוכל לך עם מודרני ממך קמ"ל סיפא דכל חד וחד לחודיה מהני: **ועוד אסור אבור למה לי.** אגרייתא קאמר ליה הכי: **אלא** הכי קאמר **טעמא [דאמר] בהדיא** מודרני ממך **שאני טועם לך הוא דאבור** וחבירו שותה. דהכי משמע אסור מדלא קתני שניהם אסורים אבל מודרני ממך לחודיה אסור אבל מודרני ממך משמע ממוני ומתוגך עלי ובריי' דקתני מודרני ממך אסור שניהם אסורים קאמר שניהם אסורים דמודרני ממך משמע דבלא שאני אוכל לך דאז אינו אסור אלא מודר:

קשריא לה למיכל בקדשים. כדכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה ד) ואכילת קדשים מצוה היא כגון אכילת פסחים דהמשה נמי מתיינא: **פיפי כמה מצינו מנדרים א).** הא דאקשי הכא גבי הפרה ולא אקשי לעיל גבי ידות הך פירכא ה) משום דידות למלקות נמי מייתי להו ו) ואין עושין מן הדין אבל גבי הפרה שייך למפרך תיתי במה מצינו: **משום דליתיה קיצותא.** הילכך דין הוא שיפר שלא תצטער בגיפו עולמית. וכי תימא כיון דנזירות אית ליה קיצותא נקיט נמי נדרים לנזירות וימא סתם נדרים שאינם יום ליתא דלשון נדר כולל נדרי הקדש ונדרי איסור וכיון דנדרי הקדש אית להו קיצותא שהמקדיש בהמה למזבח קדשה עולמית נדרי איסור נמי דכוותייהו דשפיר דמי לאקושי נדרים להדדי: **כגון עד שיאמר שאני אוכל.** כגון דהיינו מודרני מופרשני מרוחקני דמתני' עד שיאמר וכו' כלומר דמתני' חדא קתני ושאני אוכל אמודרני מופרשני קאי דאי לאו הכי לא משמע איסור כלל ואפי' יד שאינו מוכיח לא הוי: **מיתיבי מודר אני ממך וכו'.** בשלמא מתני' לא קשיא עליה דשמואל דכיון דלא תני בה אלא חד אסור איכא למימר דסיפא פירושא דרישא אבל בריי"ת דקתני אסור אסור משמע ליה דמילי מילי קתני דאי לא לימא אסור עד סיפא. ומתרץ ה"ק בד"א ומש"ה שייך למיתני אסור באמצע דבריו. ולקמן פריך א"כ אסור דסיפא למה לי ודין הוא דליקשי ליה הכי מיד אלא דעדיפא מיניה מקשה ליה לפוס סברא דמקשה: **והתניא איפכא.** הך ברייתא לאו סיפא דבריי"ת דלעיל הוא דא"כ הוה ליה למימר והא קתני סיפא: **מודרני ממך וכו' הרי זה אסור.** וליכא למימר דסיפא פירושא דרישא ובד"א קתני דומיא דאידך דשאני אוכל לך דאי לא לא מיתסר: **מי הכי היינו רישא.** לאו רישא ממש קאמר אלא כיון דאייתי הך ברייתא קמייתא מקמי הך קרי לה רישא כלומר דאשונה. והכי פירושא אי אמרת בשלמא דבמודרני בלחוד אסור משו"ה שני האי תנא ונקט מודרני בסיפא כי היכי דלא נטעי למימר דחדא קתני ובד"א קתני והע"ג דאידך תנא לא חש דנטעי בהכי האי תנא דלא לגאר יותר אלא אי אמרת דחדא מילתא קתני ליה להאי תנא נמי למיתני כאידך תנא ונפי שייך למתני בד"א מלמתני וכבר אמר: **ועוד אסור אסור ל"ל למתני אלא ה"ק שמואל.** דודאי שמואל גופיה מודה דהנך מתנייתא מילי מילי קתני דבכל חד מתסר אלא מיהו קאמר דמתני' חדא קתני דאי מילי מילי קתני היכי תני בחד אסור דלא שוו דבמודרני ממך שייהס אסורין ובשאני אוכל לך הוא אסור וחבירו מותר בשלמא מתנייתא קתני אסור אסור ומשמע שפיר כל חד וחד כדייתה אלא מתני' אי מילי מילי נמי קתני אסור אסור ה"ל למתני אלא ודאי חדא קתני והוא אסור וחבירו מותר ומש"ה קאמר דהאי דינא ליתא אלא בשאמר נמי שאני אוכל לך אבל מודרני ממך לחוד שייהס אסורין. ואיכא למידק לפוס סברא דמקשה דמתני' מילי מילי קתני היכי קאמר שאני אוכל לך אסור דמה נפשך אי דאמר בהדיא קונם שאני אוכל לך נדר גמור הוא ולא יד ובמתני' קתני לה גבי ידות ואי דלא אמר קונם דילמא דאינלא משמע ולא מיתסר כלל י"ל לעולם דלא אמר קונם וכ"ת נימא דאינלא קאמר א"כ מאי ליפא דשאני אוכל לך אוכל לך הוה ליה למימר אלא ודאי כיון דקאמר שאני ה"ק מה שאני אוכל משלך יהא אי זה דבר ומאי ניהו קונם ומשום האי טעמא נמי ליכא לאקשויי אמאי אמרינן דהוי יד לנדר ולא אמרינן דלהוי יד לשבועה משום דשאני משמע שהוא מזכיר החפץ דהיינו מה שיאכל וכי האי גוונא שייך בנדר ולא שייך בשבועה. וא"ת תיפוק למאן דגרים בתתני' שאני בלא יו"ד אבל למאן דגרס שאיני ביו"ד קשיא דאי לא הזכיר קונם נימא דיד הוא לשבועה ולא לנדר דהאי לישנא דשבועה מיסר נפשיה אחפצא ואי בשהזכיר קונם נדר הוא ולא יד והיכי תני ליה גבי ידות. יש לומר לעולם בשהזכיר קונם ואפילו הכי כיון דאמר ליה בלשון שבועה דהיינו שאיני דהוא מיסר נפשיה אחפצא הוה ליה יד לנדר ולא נדר גמור דנדר שאמרו בלשון שבועה הכי דייתה וכמו שכתבתי למעלה (ב: ד"ה אידי): דאמר

שאם גילה על אחת משלשתן יצא. דמזיר חייב שלש קרבנות עולה חטאת ושלמים דכתיב והקריב את קרבנו לה' כבש בן שנתו תמים וגו' (במדבר ו) ואם לא הביא אלא חטאת מגלח עליו והייגו חידוש משא"כ בשאר קרבנות ולהכי אימא אינו עובר בבל תאחר קמ"ל: **ואכ"מ מאי חידושיה דאין מתפיסו בנדר.** כדאמרינן לעיל דאי אמר הרי עלי חטאת מזיר לא מתפיס ליה: **אחיא לכפרה.** דהאי לריך כפרה משום חלב שאכל וכיון דלכפרה קא אתי קאי בבל תאחר אבל מזיר לא עביד שום חטא דלינעי כפרה: **היכי כמה מצינו.** בנדרים אב מיפר: **אבל גבי נזירות דאיתא ליה קיצותא.** דכיון דלא מיתסר אלא עד אותו זמן ימתין עד לזמן ולא ליעבור ליה קא משמע לן היקישא דאהיקישא ליכא למיפרך כמו במה מלינו: **אמר שמואל בבלין.** בבל הני דקתני במתני' מודר אני ממך מופרשני ממך וכו' לא הוי נדר ועד שיאמר שאני אוכל לך לא מיתסר באותו (ב) דבר: **הכי קתני.** כלומר חסורי מיחסרא: **כמה דברים אמורים.** דאסור כי אמר מודר אני באומר נמי שאני אוכל לך: **והתניא איפכא.** דלא מצית אמרת בד"א: **הכי הכי.** דהכי קתני שאני אוכל לך ושאני טועם וכבר אמר מעיקרא מודרני ממך אסור אבל אמר שאני אוכל לך בלבד או מודרני ממך אינו אסור אלא אם"כ אמר לתרוייהו דהיינו נדר גמור: **אי הכי היינו נמי רישא.** דקתני מודרני ממך בברייתא קמא: **ועוד.** אי הכי הוא כדתרלת תרי זימני אסור למה לי למיתני: **אלא.** הכי אמר שמואל טעמא דאמר נמי שאני אוכל לך הוא דאיהו אסור בלבד דמתני' בנודר בלבד קאמר דאסור דקתני אסור: אבל

ליכא מאן דפליג דמיתסר: **מי הכי היינו רישא.** כלומר וקמ"ל דאע"ג דכבר אמר מודרני ממך צריך לומר שאני אוכל לך דאי לא לא מיתסר: **אי הכי היינו רישא.** לאו רישא ממש קאמר אלא כיון דאייתי הך ברייתא קמייתא מקמי הך קרי לה רישא כלומר דאשונה. והכי פירושא אי אמרת בשלמא דבמודרני בלחוד אסור משו"ה שני האי תנא ונקט מודרני בסיפא כי היכי דלא נטעי למימר דחדא קתני ובד"א קתני ואע"ג דאידך תנא לא חש דנטעי בהכי האי תנא דלא לגאר יותר אלא אי אמרת דחדא מילתא קתני ליה להאי תנא נמי למיתני כאידך תנא ונפי שייך למתני בד"א מלמתני וכבר אמר: **ועוד אסור אסור ל"ל למתני. אלא ה"ק שמואל.** דודאי שמואל גופיה מודה דהנך מתנייתא מילי מילי קתני דבכל חד מתסר אלא מיהו קאמר דמתני' חדא קתני דאי מילי מילי קתני היכי תני בחד אסור דלא שוו דבמודרני ממך שייהס אסורין ובשאני אוכל לך הוא אסור וחבירו מותר בשלמא מתנייתא קתני אסור אסור ומשמע שפיר כל חד וחד כדייתה אלא מתני' אי מילי מילי נמי קתני אסור אסור ה"ל למתני אלא ודאי חדא קתני והוא אסור וחבירו מותר ומש"ה קאמר דהאי דינא ליתא אלא בשאמר נמי שאני אוכל לך אבל מודרני ממך לחוד שייהס אסורין. ואיכא למידק לפוס סברא דמקשה דמתני' מילי מילי קתני היכי קאמר שאני אוכל לך אסור דמה נפשך אי דאמר בהדיא קונם שאני אוכל לך נדר גמור הוא ולא יד ובמתני' קתני לה גבי ידות ואי דלא אמר קונם דילמא דאינלא משמע ולא מיתסר כלל י"ל לעולם דלא אמר קונם וכ"ת נימא דאינלא קאמר א"כ מאי ליפא דשאני אוכל לך אוכל לך הוה ליה למימר אלא ודאי כיון דקאמר שאני ה"ק מה שאני אוכל משלך יהא אי זה דבר ומאי ניהו קונם ומשום האי טעמא נמי ליכא לאקשויי אמאי אמרינן דהוי יד לנדר ולא אמרינן דלהוי יד לשבועה משום דשאני משמע שהוא מזכיר החפץ דהיינו מה שיאכל וכי האי גוונא שייך בנדר ולא שייך בשבועה. וא"ת תיפוק למאן דגרים בתתני' שאני בלא יו"ד אבל למאן דגרס שאיני ביו"ד קשיא דאי לא הזכיר קונם נימא דיד הוא לשבועה ולא לנדר דהאי לישנא דשבועה מיסר נפשיה אחפצא ואי בשהזכיר קונם נדר הוא ולא יד והיכי תני ליה גבי ידות. יש לומר לעולם בשהזכיר קונם ואפילו הכי כיון דאמר ליה בלשון שבועה דהיינו שאיני דהוא מיסר נפשיה אחפצא הוה ליה יד לנדר ולא נדר גמור דנדר שאמרו בלשון שבועה הכי דייתה וכמו שכתבתי למעלה (ב: ד"ה אידי): דאמר

ג) ואם גילה על אחת משלשתן יצא לא ליעבור עליה בבל תאחר קמ"ל ואיבעית אימא מאי חדושיה משום דלא מתפיסו בנדר והא דקא קשיא לך חטאת חלב חטאת חלב קאתיא לכפרה חטאת נזיר למאי אתיא ד) והרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה ועבר עלה משום בל תאחר ההיא קא שריא לה למיכל בקדשי' אמר מר ומה נדרים האב מיפר נדרי בתו ובעל מיפר נדרי אשתו אף נזירות ב) האב מיפר נזירות בתו ובעל מיפר נזירות אשתו למה לי היקשא תיתי במה מצינו מנדרים דילמא גבי נדרים הוא דמיפר ה) משום ג) דלא אית ליה קיצותא אבל גבי נזירות דאית ליה קיצותא ג) דרסתם נזירות ל' יום אימא לא קמ"ל: האומר לחבירו מודר אני וכו': אמר שמואל ה) בבולן עד שיאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך מיתיבי מודר אני ממך מופרשני ממך מרוחקני ממך ה"ז אסור שאני אוכל לך שאני טועם לך ה"ז אסור הכי קתני בד"א באומר שאני אוכל לך שאני טועם לך והתניא איפכא שאני אוכל לך שאני טועם לך אסור מודרני ממך ומופרשני ממך מרוחקני ממך ה"ז אסור תני הכי וכבר אמר מודרני אי הכי היינו רישא ה) ועוד ג) אסור אסור ל"ל למתני אלא אמר שמואל טעמא דאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך הוא דאסור וחבירו מותר אבל

ד) ראש"י ד"ה תמיד אמר שמואל וכו' בתותו בדר הס"ד:

גליון הש"ם

גמ' והרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה. תמוה לי מהיכן פשוט יותר חטאת יולדת מחטאת נזיר וכמו דהייגו אומרים דחטאת נזיר אינו בבל תאחר כיון דלא מתפיס בנדר וקרא דכי תרגשנו לא איירי בכל חטאות אלא בחטאת חלב ה"נ לא היינו מוקמי' לקרא בחטאת יולדת והייגו אומרים בחטאת דחטאת יולדת ליכא בל תאחר אלא לגמר דדרשה מהיקשא דבחטאת נזיר איכא ב"ת ה"נ בחטאת יולדת וצ"ע: **שם** משום **דלא אית** ליה קיצותא. עיין לקמן דף כ ע"א תד"ה מי שנדר: **שם** ועוד **אסור אבור** למ"ל. עיין בבכורות לא ע"ב תד"ה מ"כ: **בהדי"ן** ד"ה תיתי במה מצינו. משום דיחדות לבלקות. ע' לקמן דף ז' בסר"ן ד"ה מודה היה כ"ע: **באר"ד** ואין עושין מן הדין. עיין מ"ל פ"ב הי"ז מהל' מזיקין:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בהר"ן ד"ה תיתי במה מצינו וכו'. נ"ב מצואל דמיתי לתתי' ממה מצינו לין נוקין עליו דגם בזה אמרינן לין עושין מן הדין וכמדומני שסתפקו בזה המגנה לעלך והאחרונים הנגיש אחריו:

פירוש הרא"ש

ואם גילה על אחת משלשתן יצא. ומותר לשתות יין ולינעמא לעמתים ושלים קרבנותיו ומשנה היא בפ' ג' מיין (ל' מה.): **חטאת חלב אתיא לכפרה.** ועל איזהו כפרתו לאוי אוה שיעבור בבל תאחר: **קא שריא** לה למיכל בקדשים. שאכילת קדשים מצוה היא דכתיב ואכלו אותם אשר כפר בהם ועוד שלא יבואו לידי עותר:

ה) כתוס' ד"ה מה. זכחים נה. מנחות ה. ערכין כא.ו.

ו) [נזיר ה. ושם נפמן].

ז) [ע' תוס' מו"ק כב: ד"ה ולשמחת ותוס' בכורות לא: ד"ה אם כן], **ח)** [ויקרא יב].

ט) ע"פ תוד"ה ח"ה.

אכל אמר מודרני הימך לחוד. דלא אמר שאני אוכל לך: **שניהן אסורין.** דכיון דאמר (ב) שאני אוכל לך משמע דאסר נפשיה בלבד שאינו אוכל מחבירו אבל כי אמר מודרני הימך סתם משמע דמדיר נמי חבריה מיניה מכל וכל: **תנן.** בפ' השותפין (לקמן מז:): **הריני עליך חרם המודר אסור.** והא הכא דלא אמר שאני אוכל לך חרם ולא הוי אסור אלא המודר ולא שניהן: **כגון** (ג) **דמפריש.** בהדיא אבל את עלי לא: **אבל סתמא.** דלא פרש ואת עלי לא מאי שניהן אסורין: **הדין הוא דשניהן אסורין.** דאמר בפירוש הריני עליך ואת עלי אבל סתמא דאמר הריני עליך ולא אמר ואת עלי לא הוו שניהן אסורין אלא חד בלבד: **אלא הכי איתמר אמר ר' יוסי בר' חנינא** (ד) **מודרני ממך הוא אסור** וכו'. דהיינו כמתניתין הריני עליך חרם וכו': **והא מתני' מודרני הימך.** קתני ומוקמא שמואל דאמר בכולן עם כל אחד ואחד שאני אוכל דאהכי איהו אסור וחבירו מותר אבל אמר מודרני הימך בלבד ולא אמר שאני אוכל לך ואמר שניהן אסורין והיינו דלא כרבי יוסי בר' חנינא: **אלא מעיקרא דשמואל הכי איתמר.** הכי מתרץ לה למתניתין ולא דלאוקימנא דתיקשי לר' יוסי: **הא אמר מודרני הימך.** דלא מפרש כלום ודאי מכולה מילתא מדיר ואסור אפי' בהנאה: **מ"ל לימא שמואל הכי.** למה ליה לאפושי למימריה כולי האי לימא הכי אמר שמואל ואם לא אמר שאני אוכל לך ואמר דלא אלא מודרני הימך אסור אפילו בהנאה: **אלא הכי אתמר.** אמר שמואל טעמא דאמר שאני אוכל לך דכיון דאמר בפירוש אכילה אסור אבל לא אמר בפירוש אכילה לא אסור למיכל מדידיה דדילמא הא דאמר מודר אני ממך אדיבוריה קאמר דלא מישתעי בהדיה אבל לא למיכל מיניה וכן כי אמר מופרשני ממך דלא אמר שאני אוכל דדילמא ממשא ומתן קא פרש מיניה מרוחקני ממך נמי דלא ליקרב בחרבא אמות דיליה משמע ולא דמדיר מאכילתו: לימא **שמואל הכי אם לא אמר שאני אוכל לך אסור אפילו בהנאה.** כלומר היכי קאמר שמואל עד שיאמר דמשמע דאי לא אמר הכי לא מיתסר אדרבה אי לא אמר הכי מיתסר טפי והוה ליה לפרושי ולמימר הכי. ודאין הוא דלעיל נמי כי קאמרינן דבמודרני לחודיה שניהם אסורים דהוה ליה לאקשויי הכי אלא דעדיפא מינה אקשי ליה לומר דעיקר דינא ליתיה. ואיכא נוסחא אחרינא הכא ולא מחוורא: **אלא הכי אתמר טעמא דאמר וכו'.** כלומר לעולם כדאמרינן מעיקרא דכי לא אמר שאוכל לך מותר וטעמא משום דלא משמע דאמר אסור דהוו להו ידיס

אבל אמר מודרני הימך לחודיה שניהן אסורין כי הא דאמר ר' יוסי בר' חנינא מודרני הימך שניהן אסורין [ה]תנן הריני עליך חרם המודר אסור אבל מדיר לא כגון דפריש ואת עלי לא את עלי חרם הנודר אסור אבל מודר לא כגון דפריש ואנא עלך לא אבל סתמא מאי שניהן אסורים הא מדקתני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהן אסורין הדין הוא דשניהם אסורין הא סתמא הוא אסור וחברו מותר אלא הכי אתמר דר' יוסי בר' חנינא מודר אני לך שניהם אסורין מודרני הימך הוא אסור וחברו מותר והא מתניתין דקתני הימך ואוקימנא למתניתין לשמואל בכולן עד שיאמר שאני טועם לך ושאני אוכל לך הוא דאסור וחברו מותר אבל במודרני הימך שניהם אסורין אלא מעיקרא דשמואל הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאני טועם לך הוא דאין הוא אסור אלא באכילה הא מודרני ממך אסור אפילו בהנאה אי הכי לימא שמואל הכי ואם לא אמר (ו) אלא שאני אוכל לך ושאני טועם לך אין אסור אלא באכילה אלא הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאני טועם לך הוא דאסור אבל אמר מודרני הימך לא משמע דאמר אסור מאי טעמא מודר אני ממך [ז]לא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא עמך משא ומתן משמע מרוחקני ממך דלא קאימנא בד' אמות דילך משמע לימא

דאמר ר' יוסי בר' חנינא מודרני הימך שניהן אסורין. נראה בעיני דה"ט משום דמשמע מודר אני ונכסי ממך ומנכסין הילכך כיון דבכלל אני הוו נכסים על כרחין חבירו נמי אסור בו דאי לא נכסים לאו בני אתהנויי מחבירו נינהו: **תנן הריני עליך חרם המודר אסור אבל המדיר לא.** ואמאי נימא דעליך נמי כולל חבירו ונכסיו וכיון שכן אף המדיר ליתסר דאי לא נכסי חבירו לאו בני אתהנויי מיניה נינהו: **אם עלי חרם הנודר אסור אבל מודר לא.** ואמאי נימא דעלי כולל נמי עצמו ונכסיו וליתסר מודר דאי לא נכסי דידיה לאו בני אתהנויי מיניה נינהו:

אלא הכי איתמר אמר רבי יוסי בר' חנינא מודרני לך שניהם אסורין. דלך משמע לך [ח]כלומר נכסי אסורין לך ומשמע משלך משא"כ בהימך דלא משמע הכי. ונראה בעיני דהכי פירושא דקס"ד השתא דשמואל הכי דייק מתני' דכיון דלא תנן אלא חד אסור ודאי חדא קתני וכיון דחדא קתני על כרחין הימך דרישא לאו דווקא דה"ה אלך דכיון דמסייס מילתיה ואמר שאני אוכל אפילו אי אמר לך לא משמע דשניהם אסורין אלא דהוא אסור ומחבירו מותר ומש"ה קאמר שמואל הא דקתני תנא דבמודרני בין דאמר הימך בין שאמר לך הוא אסור וחבירו מותר דווקא כשאמר שאני אוכל ושאני טועם אבל אי לא אמר הכי לא שוו הימך ולך דאלך שניהם אסורין: **והא מסייסין הימך קתני.** כלומר דהש"ס לא ניחא ליה בהכי דהא מתניתין הימך תנן ואע"ג דודאי קושטא קאמר שמואל דלתנא דמתני' לא שני ליה בין הימך ולך כיון דמסייס בה שאני אוכל לך מ"מ לא הוה ליה לשמואל לסתומי מילתיה דמשמע דקאי אליעזר דתנא תנא בהדיא דהיינו הימך ולומר דשניהם אסורין. כך נראה בעיני: **אלא מעיקרא דשמואל הכי אמר וכו' אבל מודרני ממך אסור אפילו בהנאה.** כלומר דידיס שאינן מוכיחות הויין ידיס ומשום הכי אסור אפילו בהנאה: **הכי גרסינן אי הכי לימא שמואל הכי אם לא אמר שאני אוכל לך אסור אפילו בהנאה.** כלומר היכי קאמר שמואל עד שיאמר דמשמע דאי לא אמר הכי לא מיתסר אדרבה אי לא אמר הכי מיתסר טפי והוה ליה לפרושי ולמימר הכי. ודין הוא דלעיל נמי כי קאמרינן דבמודרני לחודיה שניהם אסורים דהוה ליה לאקשויי הכי אלא דעדיפא מינה אקשי ליה לומר דעיקר דינא ליתיה. ואיכא נוסחא אחרינא הכא ולא מחוורא: **אלא הכי אתמר טעמא דאמר וכו'.** כלומר לעולם כדאמרינן מעיקרא דכי לא אמר שאוכל לך מותר וטעמא משום דלא משמע דאמר אסור דהוו להו ידיס

באכילה ולא בהנאה אבל מודרני ממך אסור בהנאה ומודרני דקתני בברייתא אסור בהנאה וה"ק שמואל וכולן אסור בהנאה עד שיאמר שאני טועם לך: אי הכי **לימא שמואל הכי אם לא אמר שאני טועם לך אסור [אפי'] בהנאה.** דליעא עד שיאמר שאני טועם לך משמע בשאני טועם אסר עצמו טפי ממודרני והא ליתא דאדרבה מודרני חמור טפי דיש פרטים דגרסי לימא שמואל ואם לא אמר אלא שאני אוכל לך אינו אסור אלא באכילה וקשה ליישבו. וה"ה דלעיל דשמואל קאמר אבל מודרני שניהם אסורים מני למפרך לימא שמואל אם לא אמר שאני אוכל לך שניהם אסורים: **אלא הכי איתמר.** לעולם כדאמר מעיקרא דלשמואל מודרני לחודיה לא אסר כלל דלמא לא משמעי בהדך דקאמר דקשה מברייתא דלעיל דמודרני אסור בלא שאני טועם לך וי"ל דהאי אסור ר"ל דלא מיתסרי בהדיה א"ע מעתה נחית לומר תנאי היא דברייתא דלעיל ס"ל כרבנן דידיס שאינם מוכיחות הויין ידיס ושמואל סבר דמתני' כרבי יהודה דאמר לא הויין ידיס:

אבל מודרני ממך לחודיה. דמשמע מודרני ממך מליבעות לך אלא הנהנה ממני א"נ בדלני ממך מכל וכל שלי שלי ושלך שלך. והא דקתני בברייתא מודרני ממך ה"ז אסור ולא קתני הרי אלו אסורין אגב דבעי למתני בסיפא שאני אוכל לך כו' ה"ז אסור והוי מלי לאקשויי כדפריך לק' א"ה לימא שמואל ואם אמר מודרני ממך לחודיה שניהם אסורין כיון דלהמיל בא שמואל אלא דשפיר פריך ליה ממתניתין דלקמן: **תנן הריני עליך חרם המודר אסור.** משנה היא לקמן בפרק השותפין: **אבל המדיר מותר.** ולדידך דאמרת מודרני ממך אע"ג דליעא משמע לאסור עצמו על נכסי המודר ולא לאסור נכסיו על חבירו מכ"מ מפרשת לה לחומרא א"כ הריני עליך חרם אע"ג דמשמעות הלשון משמע לאסור נכסיו על חבירו היה לו לפרש לחומרא דאי והנאמתי עליך חרם קאמר: **כגון דפריש ואת עלי לא.** אבל אי אמר ואני עליך לא לא אע"ג דאי לא פרש תרוייהו אסורי מכל מקום עיקר הלשון משמע לאסור נכסיו על חבירו אלא שאנו מפרשים לחומרא לאסור גם נכסי חבירו עליו הילכך אהני אי לא אלא נחמיר עליו אבל אי פרש ואני עליך לא לא אהני לאסור שאסר כגר נכסיו על חבירו: **את עלי חרם הנודר אסור.** אבל מודר מותר וה"ג הוה לן להאמיר את והכאתך עלי חרם: **מדקא תני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהם אסורים הא סתמא כו'.** ולא שייך הכא לפרש טעמא דפרש ואת עלי לא אי אני עליך לא הא סתמא נעשה כאומר הריני עליך ואת עלי משום דבמתניתין לא קתני ואת עלי לא אלא דאמרה לה הכי: **והא** [ט]**תני'** ממך קתני. תחלה פריך ממתניתין לר' יוסי בר חנינא ושני והדר חו פריך לשמואל א"ה לימא שמואל הכי ואי לא אמר אלא שאני אוכל לך שאני טועם לך אין אסור אלא באכילה כך נמצאת הגיבלא בספרים ואינה מכוונת דהא לא אמא לאמטעינן עיקר מילתיה דשמואל [אלא] לאמטעינן דבמודרני ממך לחודיה אסור אפי' בהנאה ועוד דמשמע טעמא דלא אמר אלא שאני אוכל לחודיה דאין אסור אלא באכילה הא אמר בהדיה מודרני ממך אסור אפי' בהנאה והא ליתא דאינו אסור בהנאה עד שיאמר מודרני ממך לחודיה הילכך נראה דהכי גרסי' ואם לא אמר שאני אוכל לך אלא שאני טועם לך אסור אפי' בהנאה: אבל אמר מודרני ממך לא משמע דאמר אסור מאי טעמא דילמא מודרני ממך דלא משמעינן בהדך (אלא) ואינו אוסר עצמו מהנאתו עד שיאמר גם שאני אוכל לך וגם לדבר עמו מותר שאינו מוכיח לזה ולא הוי יד כלל אבל אין לפרש לדבר עמו אסור דיותר הוי מוכיח להיות לאסור דבר מלאסור הנאה דהא נמי אמר הכי אמר ליה רב פפא לאביי לימא קסבר שמואל ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידיס פי' מדלא אסר במודרני ממך איסור הנאה מכלל דלמ"ד הויין ידיס אסור בהנאה ומותר לדבר אלמא יותר הוי הוכחה לאסור הנאה מלאסור דבור:

מסורת הש"ס

(א) לקמן מז: [ביצה לט.].

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אי הכי לימא שמואל הכי ואם לא אמר שאני אוכל לך ושאני טועם לך אינו אסור אפילו בהנאה אלא הכי אתמר כל"ל ומיהא אלא ומיהא אין נמחק: (ב) רש"י ד"ה שניהן אסורין. דכיון דאמר נמי שאני אוכל: (ג) ד"ה כגון דמפרש בהדיא: (ד) ד"ה אלא הכי וכו' כר חנינא מודר אני שניהם אסורין מודרני ממך הוא אסור:

גליון הש"ם

בר"ן ד"ה אלא הכי איתמר כו' כליומר נכסי אסורין לך ומשמע משלך. וכן בפסוק שופטים ח ג הכסף אשר לוקח לך:

פירוש הרא"ש

אבל מודרני ממך לחודיה שניהם אסורין. דמשמע מודרני ממך מליבעות לך אלא הנהנה ממני א"נ בדלני ממך מכל וכל שלי שלי ושלך שלך. והא דקתני בברייתא מודרני ממך ה"ז אסור ולא קתני הרי אלו אסורין אגב דבעי למתני בסיפא שאני אוכל לך כו' ה"ז אסור והוי מלי לאקשויי כדפריך לק' א"ה לימא שמואל ואם אמר מודרני ממך לחודיה שניהם אסורין כיון דלהמיל בא שמואל אלא דשפיר פריך ליה ממתניתין דלקמן: **תנן הריני עליך חרם המודר אסור.** משנה היא לקמן בפרק השותפין: **אבל המדיר מותר.** ולדידך דאמרת מודרני ממך אע"ג דליעא משמע לאסור עצמו על נכסי המודר ולא לאסור נכסיו על חבירו מכ"מ מפרשת לה לחומרא א"כ הריני עליך חרם אע"ג דמשמעות הלשון משמע לאסור נכסיו על חבירו היה לו לפרש לחומרא דאי והנאמתי עליך חרם קאמר: **כגון דפריש ואת עלי לא.** אבל אי אמר ואני עליך לא לא אע"ג דאי לא פרש תרוייהו אסורי מכל מקום עיקר הלשון משמע לאסור נכסיו על חבירו אלא שאנו מפרשים לחומרא לאסור גם נכסי חבירו עליו הילכך אהני אי לא אלא נחמיר עליו אבל אי פרש ואני עליך לא לא אהני לאסור שאסר כגר נכסיו על חבירו: **את עלי חרם הנודר אסור.** אבל מודר מותר וה"ג הוה לן להאמיר את והכאתך עלי חרם: **מדקא תני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהם אסורים הא סתמא כו'.** ולא שייך הכא לפרש טעמא דפרש ואת עלי לא אי אני עליך לא הא סתמא נעשה כאומר הריני עליך ואת עלי משום דבמתניתין לא קתני ואת עלי לא אלא דאמרה לה הכי: **והא** [ט]**תני'** ממך קתני. תחלה פריך ממתניתין לר' יוסי בר חנינא ושני והדר חו פריך לשמואל א"ה לימא שמואל הכי ואי לא אמר אלא שאני אוכל לך שאני טועם לך אין אסור אלא באכילה כך נמצאת הגיבלא בספרים ואינה מכוונת דהא לא אמא לאמטעינן עיקר מילתיה דשמואל [אלא] לאמטעינן דבמודרני ממך לחודיה אסור אפי' בהנאה ועוד דמשמע טעמא דלא אמר אלא שאני אוכל לחודיה דאין אסור אלא באכילה הא אמר בהדיה מודרני ממך אסור אפי' בהנאה והא ליתא דאינו אסור בהנאה עד שיאמר מודרני ממך לחודיה הילכך נראה דהכי גרסי' ואם לא אמר שאני אוכל לך אלא שאני טועם לך אסור אפי' בהנאה: אבל אמר מודרני ממך לא משמע דאמר אסור מאי טעמא דילמא מודרני ממך דלא משמעינן בהדך (אלא) ואינו אוסר עצמו מהנאתו עד שיאמר גם שאני אוכל לך וגם לדבר עמו מותר שאינו מוכיח לזה ולא הוי יד כלל אבל אין לפרש לדבר עמו אסור דיותר הוי מוכיח להיות לאסור דבר מלאסור הנאה דהא נמי אמר הכי אמר ליה רב פפא לאביי לימא קסבר שמואל ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידיס פי' מדלא אסר במודרני ממך איסור הנאה מכלל דלמ"ד הויין ידיס אסור בהנאה ומותר לדבר אלמא יותר הוי הוכחה לאסור הנאה מלאסור דבור:

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' כג סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' ח ב וע"ש:

מוסף רש"י

הריני עליך חרם. נכסי יהיו עליך חרם (לקמן מז:). המודר אסור. מי שהוטל עליו הנדר אסור ליהנות מזה שנדר הנדר, דה"ק ממוני עליך הקדש (ביצה לט.). אבל המדיר מותר (לקמן מז:). הרי את עלי חרם. הכי קאמר ליה הכי ממונך עלי כסתם חרמים שהן לצדק הבית, הלכך המודר אסור ליהנות מצל המודר, דכתיב לא יחל דברו, ושאלי הוא לאסור עצמו במנוון מבנו (ביצה לט.). לא משמע דאמר אסור. לא משמע איסור אכילה, כלומר בודאי, דדלמא לא משמעינא בהכך משמע (ראמ"ה בשמו).

תוספות

תנן הריני עליך חרם המודר אסור המדיר. ולשמואל לא המדיר. ולשמואל דאמר מודרני ממך משמע מרוייהו הכי נמי לימא הריני עליך חרם משמע הריני על ממוני חרם וגם מדיר נמי ליתסר ומשני דפרש ואת עלי לא ומתה עליך חרם את עלי חרם משמע אסור ומודר מותר ואמאי לימא דה"ק הרי את עלי חרם אסור ומודר מותר ואמאי לימא דה"ק הרי את עלי וממוני חרם ואסור גם מודר: **אלא אי איתמר דרבי יוסי בר חנינא הכי איתמר מודר אני ממך הוא אסור וחבירו מותר.** תימה מאי אתא לאשמעי' הא תנא בברייתא הכי וי"ל דאשמעי' דמודרני ממך לא משמע מודר ממנו אע"ג דהריני חרם ר"ל מודר ממנו זה לא אמר הכי: **והא מתני' דסמך תנן.** כלומר אמאי [קשה] דשמואל קאמר דאמר דמודרני ממך דשניהם אסורים: אלא שמואל הכי אמר עטמא דאמר שאני אוכל הוא דאין אסור אלא באכילה. דליעא דאסור במתני' משמע ליה אסור

גר מצוה

ט) [ביצה לט.].